

Mötesanteckningar samråd nationella minoriteter

dnr 2020-00985

Mötesdatum: 2020-06-24
Tid: Klockan 13.00 – 16.00
Plats: Nya Regionens Hus, Bergslagsgatan 2, Stationshuset konferens, lokal Bergslagsbanan.

Deltagande organisationer

SFRF distrikt Västra Götaland (deltog ej), Sverigefinska samarbetskommittén i Göteborg (GRSY), Sverigefinska ungdomsförbundet (meddelat förhinder), Sameföreningen i Göteborg, Trajosko Drom, Samarbetsorganet i Borås (meddelat förhinder), Kulturgruppen resandefolket (meddelat förhinder), Judiska församlingen Göteborg (meddelat förhinder), Judiska föreningen Borås samt Meänmaa lokalavdelning Västra Sverige

Övriga deltagare

Malin Sjunneborn, Eva Espling (ordf.) och Andreas Hernbo (meddelat förhinder) beredning mänskliga rättigheter, Marjan Garmroudi och Ronnie Brolin kulturnämnden, Emma Broberg, Anjelica Hammersjö och Jesper Svensson (sekr.), avdelning social hållbarhet, Rasoul Nejadmehr koncernavdelning kultur, Ann Hansson Länsstyrelsen Västra Götalands län.

Dagordning	Ärende
1	Incheckning
2	Godkännande av dagordning, inklusive anmälan av övriga frågor: *Statsbidragets användning år 2020 *Juridisk hjälp från Västra Götalandsregionen i frågor som är kopplade till lagen om nationella minoriteter?
3	Förgående mötesanteckningar 200130 Mötesanteckningarna från Västra Götalandsregionens samråd nationella minoriteter från den 30:e januari 2020 godkändes

4	<p>Utmaningar för organisationerna kopplat till covid-19:</p> <p><i>Trajosko Drom</i>; pandemin är en stor utmaning men aktiviteterna fortsätter som vanligt, vissa aktiviteter får vi vänta med. Vi gör så gott vi kan och det är viktigt att försöka fortsätta som vanligt.</p> <p><i>Sameföreningen i Göteborg</i>; Covid-19 har ställt till det för alla, föreningens årsmöte är uppskjutet till i början av september. Fortfarande mycket verksamhet som exempelvis slöjdekaffe och språkträffar. ”En får försöka hålla i liv i föreningen så gott det går”.</p> <p><i>GRSY</i>; en majoritet av medlemmarna är ”70 plussare” och eftersom de tillhör riskgruppen har vi inte haft någon verksamhet sedan i början av mars. De flesta sitter i karantän och vi ringer runt till medlemmarna och hör efter så att alla mår bra. Annars är det bara vänta och se vad som kommer att hända.</p> <p><i>Judiska föreningen i Borås</i>; föreningslokalerna är slitna så föreningen passar på att fräscha upp dem. Vi håller kontakten med medlemmarna via mail. Lite speciellt att fira den judiska påsken, pesach – det osyrade brödets högtid, under corona pandemin. Pesach firas till minne av judarnas utåg ur Egypten. Det judiska Sverige har drabbats ganska hårt, boende på äldreboendet i Göteborg har klarat sig relativt bra men det har drabbat många andra. Inom judisk tradition är det vanligt att en samlas hos den avlidnes vilket varit omöjligt nu under covid 19. De finns inga nyhetsändringar i Sverige där den judiska nationella minoriteten kan få information om covid-19, vanligare för övriga nationella minoriteter.</p> <p><i>Meänmaa lokalavdelning Västra Sverige</i>; samma som för övriga organisationer, inget årsmöte, inga events, tidskriften fortsätter dock att tryckas och distribueras. Tidningen är en kulturtidskrift från Tornedalen och innehåller texter på svenska, finska och meänkieli. Den 15:e juli är det tornedalingarnas dag och den kommer uppmärksammas på Göteborgs stadsmuseum.</p>
5	<p>Information från Länsstyrelsen i Västra Götalands län – Om den sociala dimensionen i länsstyrelsens krisledningsarbete, Ann Hansson</p> <p>Från och med den 28 april aktiverades länsstyrelsens krisledningsorganisation. Delar av personalen ingår då i en stabsfunktion och arbetar med samordning samt rapporterar varje vecka till regeringen och till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Pandemin kan få många olika effekter som kan vara svåra att överskåda just nu. I covid19:s kölvatten kan det exempelvis bli svårt att få upp frågor om de nationella minoriteterna på den politiska dagordningen, var det svårt innan kan det bli ännu svårare vid en kris. Ann bad samrådet ”dialoga” om hur de nationella minoriteterna påverkats av krisen. Vilka risker finns på kort och lång sikt (på 2, 6 och 12 månaders sikt)? Vad ser samråd nationella minoriteter för effekter?</p> <p>Länsstyrelserna skickar ut enkäter till kommunerna och hur skulle vi kunna få in frågor om demokrati, delaktighet och inflytande? Många kommuner skjuter exempelvis samråden på framtiden med tanke på covid-19. Återkoppla gärna skriftligt till Ann på Länsstyrelsen.</p> <p>Mer samverkan med kultursektorn, arbetet med nationella minoriteter berör mång områden både på kommunal och regional nivå. Mer samverkan behövs.</p>

Vad händer med olika statsbidrag/bidrag? Mycket av medlen kommer inte användas under 2020 på grund av covid19. Vilka möjligheter kommer finnas att flytta över medlen till 2021? Om aktiviteterna flyttas fram till 2021 så måste även medlen också flyttas med. Många av föreningarnas medlemmar är ute på virtuella plattformar. En hel del kulturevenemang sker virtuellt men det kostar fortfarande pengar även om det sker virtuellt. Vad händer med olika ekonomiska stöd om en ändrar förutsättningarna, med anledning av covid-19? I samband med pandemin kommer information från många olika källor, vad är sant och vad är inte sant? Inom den romska gruppen finns en misstro mot myndigheter inklusive Folkhälsomyndigheten. Många söker information på Facebook och där finns mycket information som inte stämmer. Det finns mycket falsk information och ryktesspridning. Många romer vänder sig till Trajosko Drom. Därför behövs det mer information om covid 19 på romani chib men också information om var man kan hitta korrekt information.

Länsstyrelsen informerade om planerna på en konferens i november om den nationella minoritetspolitiken och minoritetslagstiftningen. Konferensen sker i samverkan med bland annat Västra Götalandsregionen. Datumet är inte klart men förmodligen den 12 november. Vidtalade föreläsare är Lennart Rhodin och Kaisa Syrjänen Schaal. Kaisa är för närvarande huvudsekreterare för [KU 2020:01](#) *Uppgörelse med historiska kränkningar och övergrepp mot tornedalingar, kväner och lantalaiset*. Ann H uppmanade samrådet komma med inspel till konferensen. Förmiddagen är tänkt att fokusera på kunskapsspridning och eftermiddagen på något fördjupningsområde. Arbetsgruppen för konferensen diskuterar rättstillämpning och målkonflikter som fördjupningstema.

Sameföreningen instämmer att det är viktigt att belysa hur lagen om nationella minoriteter tillämpas eller snarare inte tillämpas. Ett talande exempel är hur Göteborgs stad tillämpar lagen kring rätten till undervisning på minoritetsspråk. Gällande samiskan finns en väl utvecklad fjärrundervisning. Skolverket har inte tagit hänsyn till förslagen i Jarmo Lainios utredning där han föreslog att höja antalet undervisningstimmar till tre i veckan, gör nationella minoritetsspråk till ett eget ämne samt att låta minoritetsspråken vara en del av skoldagen ([SOU 2017:91](#)). Det är också en ekonomisk fråga eftersom varje enskild skola måste bekosta undervisningen själva. Det kostar cirka 86 tkr för tre timmar plus utrustning och handledare. Skolorna gör då minsta möjlig vilket innebär en undervisnings timma i veckan. Men för att bevara och utveckla minoritetsspråken behövs det minst tre timmar i veckan. Det här är en viktig knut att lösa. Om språken ska överleva måste det till medel till skolorna som idag säger sig inte ha råd att leva upp till intentionerna i minoritetslagstiftningen. Vad kan Sametinget göra? Vad kan länsstyrelsen göra, vad kan VGR göra inom ramen för fullföljda studier? Vad kan kommunerna i länet göra så att fler kan använda den fjärrundervisning som finns idag?

Tips: Socialstyrelsens [Meddelandeblad](#) gällande nationella minoriteter.

	<p>Borås Judiska förening delar Sameföreningen i Göteborgs reflektioner. Lagen om de nationella minoriteterna är en rättighetslagstiftning och frågan är hur den implementeras. Minimalt med språkundervisning och kommunernas villighet att betala är låg. Viktigt att samråd/VGR/Länsstyrelsen gemensamt försöker påverka hur lagen tillämpas bland annat genom remissförfarandet. Som exempelvis den kommande utredningen som Kaisa Syrjänen Schaal håller i (KU 2020:019 och betänkandet om Sveriges museum om Förintelsen (SOU 2020:21)).</p> <p>Tillgängliggörandet av fjärrundervisning, antingen nationellt eller regionalt, gäller även romani chib. Ny teknik ger nya möjligheter men mycket arbete kvarstår. Västra Götalandsregionen skulle kunna trycka på för att finna lämpliga lösningar. Nationella minoriteter är inte bara en kulturell inramning/kuliss utan en del av det svenska samhället och av Västra Götaland. Den finska nationella minoriteten finns representerad i många olika sammanhang men det finns även stora brister gällande finska språket med tanke på aktuell lagstiftning. Det är exempelvis väldigt svårt att navigera på finska, om inte omöjligt, på VGR:s olika hemsidor. Beredningen för mänskliga rättigheter borde bidra till att översätta hemsidorna till finska, just nu upplevs det som en stor brist gällande information på finska. Inte minst med tanke på covid-19. Många romer kan inte läsa och då hjälper det inte att översätta till romani chib, det gäller istället att hitta andra visuella sätt att överföra information, som att exempelvis någon återger informationen muntligt. Viktigt att ha ett syfte med översättningarna och att inte bara översätta för sakens skull.</p> <p>Förtroendevalda från beredningen för mänskliga rättigheter har lyft att de nationella minoritetsspråken måste ingå i de stödlinjer som finns och att hemsidan måste bli bättre. En reflektion var att det är jättebra att beredningen lyfter frågan och att det antligen kanske kan hända något. I region Stockholm finns 1177 på finska, skulle det vara möjligt att länka dit eller till finsk information gällande exempelvis covid-19?</p> <p>Kanske kommer vi leva länge med covid-19 och vad har vi lärt oss hittills? Viktigt med information från föreningarna om hur deras medlemmar upplever tillgången på information och service så att vi kan bli bättre i framtiden.</p>
6	<p>Information från beredning mänskliga rättigheters sammanträde 200611, Malin Sjunneborn och Eva Espling</p> <p>På beredningsmötet beslutades det om att Meänmaa lokalavdelning Västra Sverige ska ingå i samråd nationella minoriteter vilket beredningen är väldigt glada över. Det tornedalska perspektivet har saknats i samråden de senaste åren.</p> <p>Sedan förra samrådet har BMR, RS och RF beslutat att bifalla en motion som i korthet går ut på att koncernkontoret får i uppgift att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • följa upp hur minoritetslagen efterlevs

	<ul style="list-style-type: none"> • se över om minoritetsspråken finns tillgänglig på 1177 och Närhälsa online • se över om det finns broschyrer på minoritetsspråken
7	<p>Information från kulturnämnden, Marjan Garmroudi och Ronnie Brolin</p> <p>Många olika kulturarrangemang och kulturverksamheter ställs in på grund av covid-19. VGR och Kulturnämnden har tagit fram ett stödpaket till det regionala kulturlivet. Bland annat delar man ut 100 utbildningsstipendier till konstnärer och kulturutövare på grund av förlorade arbetstillfällen under pandemin. Samrådsrepresentanterna efterlyste mer information gällande de nationella minoriteterna. Vilket specifikt stöd finns gällande kulturutövare som tillhör en nationell minoritet?</p> <p>Kulturnämnden ansvarar för strategiskt utvecklingsarbete inom kulturområdet och beslutar om uppdrag och ekonomiska stöd. Verksamheten bedrivs sedan i någon av VGR:s utförarorganisationer (4 bolag, 2 förvaltningar och 6 folkhögskolor). Ett förslag är att samråd nationella minoriteter bjuder in 1–2 utförarorganisationer och att de får berätta om sitt arbete med nationella minoriteter.</p> <p>Här finns mer information om kulturnämndens stipendiater (se under Delegationsordning, klicka på kulturnämndens stipendier 2020).</p>
8 kl 1430-1500	<p>Nya mål för VGR:s verksamheters arbete med folkhälsa och mänskliga rättigheter, Emma Broberg och Anjelica Hammersjö Avdelning Social hållbarhet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samrådets inspel - Nuläge - Fortsatt process <p>Ett remissutkast kommer till samrådets deltagare med mål, delmål och förklarande texter samt förslag på indikatorer som ska följas upp. Nuvarande förslag bygger på det avdelningen för social hållbarhet fått in från samråden samt på statistik från koncernkontorets data- och analysavdelning. Det har varit en stor process och en del av inspelen har varit enkla att plocka in i målformuleringarna, andra svårare. Det kommer vara övergripande mål och delmål utan åtgärder. Förvaltningarna kommer därefter ta fram konkreta aktiviteter kopplade till olika områden. Många av inspelen från samråden har varit konkreta vilka kan fungera som inspirationskällor för verksamheterna.</p> <p>I vilken mån har ni utgått från rapporter från Länsstyrelsen i Stockholms län, och Sametinget? - Till största delen har vi utgått från workshopen i december.</p> <p>- Finns mycket lärdomar i rapporterna från Länsstyrelsen och Sametinget. Kopplat till målet om god hälsa och välbefinnande skulle det kunna finnas med något om rasistiska strukturer. Vid tidigare samråd har vi diskuterat hur rasism påverkar hälsa och välbefinnande. I samband med att Göteborgs stad tog fram en handlingsplan för insatser mot rasism gjordes en intervjustudie där respondenterna har fått svara på olika frågor kopplat till rasism. Skulle det</p>

vara möjligt att genomföra något likande i Västra Götalandsregionen? Kan det vara en åtgärd i relation till målen? Rasistiska strukturer vid rekrytering? Minoritetsspråk och kulturkompetentes borde vara en tillgång när en söker jobb. Går det att ta hänsyn till detta vid rekrytering? (bakgrundsstatistiken bygger på registerdata). Se även praktikantrapporterna om Minoritetsstress och om rasism inom hälso- och sjukvården. Skulle en undersökning inom detta område vara en tänkbar åtgärd? (praktikrapporterna bifogas med mötesanteckningarna)

Mål 10, Jämlikhet och lika rättigheter, viktigt att lyfta särslagstiftningen och att nationella minoriteter har speciella rättigheter.

Mål 16, Delaktighet, inflytande, VGR:s samråd är ett bra exempel. Samråden fungerar inte i flera kommuner. Viktigt med återkoppling till samråd/arbets- och referensgrupper. Det tycks inte som om majoritetssamhället tagit till sig att minoritetslagen är en särslagstiftning och att nationella minoriteter har en särställning visavi andra minoriteter som finns i Sverige. Viktigt att synliggöra lagstiftningen och vilka konsekvenser den får. Det saknas kunskap om nationella minoriteter, det saknas statistik om exempelvis modersmål. Statistik skulle kunna hjälpa kommunerna när det gäller att avsätta resurser kopplade till lagen om nationella minoriteter. För romer är statistik och register känsligt, romer vill inte bli föremål för registrering och statistik. Det är viktigt att vid eventuella kartläggningar tänka på hur "utsatt" en grupp är. Romer vill inte vara utsatta vi vill bara vara stolta över vår kultur. Viktigt att slå fast att det är en merit att tala något av de nationella minoritetsspråken vid exempelvis rekrytering. Det är alltid svårt att hela tiden själv som nationell minoritet lyfta fram minoritetsstatusen och att alltid själv stå upp för sina rättigheter.

När en vill börja en verksamhet kommer alltid frågan "hur många?" och om "antal?". När det gäller nationella minoriteter kan en börja från andra hållet, starta verksamheten först och därefter locka barn och unga till aktiviteterna. Frågor om antal handlar alltid om "behov" men lagen om nationella minoriteter är en rättighetslagstiftning.

Målen är mål för VGR:s olika verksamheter, det vill säga interna mål och inte mål för någon utanför VGR. Inspelen från samråden kommer tas om hand och läsas noga av arbetsgruppen. Ibland kan det ske stora förändringar under remissprocessen och materialet kan komma att förändras. Beredningen för mänskliga rättigheter och beredningen för folkhälsa och social hållbarhet har ställt sig bakom remissutkastet som är tänkt att skickas ut på remiss i augusti/september.

Dialogen avslutades med en diskussion om behovet av bildningsinsatser. Det behövs fortfarande en djupare förståelse vad det innebär att Sverige numera har fem nationella minoriteter. Allmänheten har lite kunskap och beredskap för att ta hand om det faktum att Sverige har nationella minoriteter. Ansvaret kan ej ligga på de nationella minoriteterna utan på majoritetssamhället. Detta är en process som även VGR bör medverka till!

9	<p>Statsbidragets användning kopplat till det sverigefinska förvaltningsområdet. Användning 2021? Jesper Svensson Avdelning social hållbarhet</p> <p>Statsbidraget år 2020 föreslås användas till att översätta delar av Västra Götalandsregions webbsidor till finska, kunskaps-spridning genom en konferens tillsammans med länsstyrelsen samt till språkrevitalisering genom bland annat inköp och spridning rättighetskassen (konferenser, utbildningar och MR-dagarna i Göteborg 2021).</p>
10	<p>Övriga frågor</p> <p>En av samrådets representanter berättade om erfarenheter och arbetet med ett överklagande kopplat till minoritetslagstiftningen. Det krävs mycket kunskap, tid och resurser för att överklaga ett myndighetsbeslut. Föreningen har inga anställda och ingen ekonomi för att anlita juridisk expertis vilket innebär att överklagandet tar mycket tid och energi. Tid som annars skulle kunna användas till föreningens verksamhet.</p> <p>Att lagen efterlevs är viktigt för de nationella minoriteternas överlevnad. För att få bättre efterlevnad av minoritetslagen behövs både mer kunskap men också att lagen prövas i domstol. För detta behövs juridiskt stöd vilket föreningslivet saknar idag. Vem ansvarar för att lagen efterlevs Länsstyrelserna via sin återrapportering till regeringen eller Diskrimineringsombudsmannen? Kan Västra Götalandsregionen bistå med juridisk hjälp eller med medel för att anlita juridisk expertis?</p> <p>Hur kan samrådet utveckla arbetet med remisser och yttranden som rör de nationella minoriteterna? En styrka om vi kan arbeta tillsammans, både Länsstyrelsen, Västra Götalandsregionen och föreningarna.</p> <p>Enligt lagen om nationella minoriteter ska en samråda med de nationella minoriteterna i frågor som berör dem, Samråden syftar till delaktighet och inflytande och ytterst om egenmakt. Det kommer flera signaler om att samrådsförfarandet inte fungerar som lagstiftarna avsett. Kan VGR eller Länsstyrelsen agera på något sätt? Det skulle behövas en uppföljning av samrådsförfarandet kopplat till lagstiftningen. Skulle detta kunna vara en uppgift för Länsstyrelsen i Stockholms län? Ann Hansson kollar upp möjligheten om att Länsstyrelsen i Stockholms län följer upp samråden.</p> <p>På beredningen för mänskliga rättigheter den 9:e september kommer följande ärenden upp med koppling till nationella minoriteter: minnesanteckningar från samrådet den 24:e juni, statsbidragets användning 2019/2020, utlysning av verksamhetsstöd riktat mot sverigefinska och tornedalska föreningar samt information om SOU 2020:21 om Sveriges museum om Förintelsen. Dagordningen till beredningens möte justeras med tanke på antal ärenden som ska avhandlas.</p>

11	<p>Är det några frågor från dagens samråd som ska lyftas vidare till beredning mänskliga rättigheter 2020-09-09</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan Västra Götalandsregionen bistå med juridisk hjälp eller med medel för att anlita juridisk expertis? - Hur kan samråd nationella minoriteter, beredningen för mänskliga rättigheter, kulturnämnden och Länsstyrelsen i Västra Götalands län utveckla rutiner för ett gemensamt remissförfarande?
12	<p>Frågor till nästa samråd (2020-09-11)? Återkoppling gällande juridiskt stöd. Feedback gällande samrådsförfarandet från Länsstyrelsen Stockholms län och sametinget (Ann H).</p>
13	<p>Utcheckning, reflektion över dagens möte ” Det ska jag göra när pandemin är slut:”... krams träffas, hem till Kiruna, träffa barnen, träffa kollegor i Norge, gruppkräm och tacka ja till alla inbjudningar, se Öis spela fotboll, åka norr ut och besöka Finland och Norge, kramkalas, sluta sova i trädgården, stor dansfest, kramas, dejta igen, post corona världen blir förhoppningsvis mer rättvist, se Black Lifes Matter (BLM) demonstrationer mot orättvisor och rasism...”</p>

Kommande samrådsmöten:
2020-09-11, klockan 13.00-16.00, lokal Taube, Länsstyrelsen VG-län
2020-11-05, klockan 09.00-12.00
2020-11-05, klockan 13.00-16.00, Tvärsamråd

[Beredning för mänskliga rättigheter](#)

Samman kallande

Beredningen för mänskliga rättigheter

Västra Götalandsregionen

Kontaktperson

Jesper Svensson

e-post: jesper.svensson@vgregion.se

Telefonnummer: 076-94 92 020

